

Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2020-2022¹⁾

1. Opis metody określania liczby pni pszczelich²⁾

Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, zwany dalej „Instytutem”, w ramach realizacji zadania pod nazwą „Doskonalenie technologii pasiecznych w kontekście występowania i eliminacji niekorzystnych czynników, uwarunkowań ekonomicznych i jakości produktów pszczelich” – wykonuje analizy sektora pszczelarskiego w Polsce. W ramach prowadzonych badań, Instytut występuje do Inspekcji Weterynaryjnej, zwanej dalej „Inspekcją”, w sprawie udostępnienia danych dotyczących działalności pszczelarskiej (informacje dotyczą między innymi: liczby pszczelarzy³⁾, liczby pni pszczelich, lokalizacji pasiek itd.) zawartych w rejestrach powiatowych inspektoratów weterynarii – rejestry są prowadzone według przepisów weterynaryjnych. Inspekcja przekazuje dane z rejestrów według stanu na październik danego roku. W związku z tym przyjmuje się, że powyższe dane dotyczą pni pszczelich gotowych do zimowania według stanu obejmującego okres pomiędzy dniem 1 września a 31 grudnia, zgodnie z art. 2 i 3 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/1366. Na podstawie otrzymanych informacji tworzone są zestawienia pszczelarzy i pni pszczelich dla każdego województwa oraz łącznie dla całego kraju.

Dodatkowo, w związku z prowadzonymi badaniami, Instytut rokrocznie otrzymuje wypełnione przez organizacje pszczelarskie ankiety, w których między innymi zawarte są niezbędne dane służące do określenia wielkości produkcji miodu w kraju i strat rodzin pszczelich po zimowli.

Instytut z każdego roku przekazuje do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowanie zawierające analizę sektora pszczelarskiego.

2. Analiza struktury sektora pszczelarskiego

2.1. Pnie pszczele i pszczelarze

2.1.1. Liczba pni pszczelich

Zgodnie z informacją przekazaną przez Instytut liczba pni pszczelich w Polsce, według stanu na październik 2018 r., wynosiła **1 633 355**. W porównaniu do roku 2017 r. (**1 552 765**) liczba ta wzrosła o około 5,2%. Najwięcej pni pszczelich jest użytkowanych w województwie lubelskim 196,6 tys., a najmniej w podlaskim – 41,7 tys. Najwięcej pni pszczelich (około 591 tys.) znajdowało się w pasiekach o wielkości od 21 do 50 pni, najmniej w pasiekach do 5 pni (ponad 49 tys.). W pasiekach nie przekraczających 20 pni, zarejestrowanych było ponad 544 tys. pni pszczelich.

W 2018 r. przeciętna pasieka w kraju liczyła 22 pni pszczelich.

---

¹⁾ Program przygotowano zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671, z późn. zm.), rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/1366 z dnia 11 maja 2015 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do pomocy w sektorze pszczelarskim (Dz. Urz. UE L 211 z 08.08.2015, str. 3), oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/1368 z dnia 6 sierpnia 2015 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do pomocy w sektorze pszczelarskim (Dz. Urz. UE L 211 z 08.08.2015, str. 11).

²⁾ Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 lipca 2016 r. w sprawie zwalczania zgnilca amerykańskiego pszczoł (Dz. U. poz. 1123), określenie „pień pszczoły” oznacza ul wraz z zasiedlającą go rodziną pszczoł i plastrami stanowiącymi gniazdo.

³⁾ Pszczelarz – podmiot prowadzący działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczoł (*Apis mellifera*), wpisany do rejestru, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2018 r. poz. 1967).

Polska charakteryzuje się nierównomiernym napszczeniem wynikającym głównie z warunków pożytkowych i tradycji chowu pszczół. Najwięcej, ponieważ prawie 9,7 pni pszczelich na 1 km² znajduje się w województwie małopolskim, najmniej (2,1) w województwie podlaskim. Odpowiednia liczba pni pszczelich w danym rejonie jest warunkiem zachowania tzw. bioróżnorodności w naturze i pozwala na właściwe zapylenie upraw entomofilnych. Przeciętnie na 1 km² powierzchni kraju w 2018 r. przypadało 5,2 pni pszczelich.

2.1.2. Liczba pni pszczelich w pasiekach ponad 150 pniowych(pasieki towarowe)

W pasiekach towarowych (liczących więcej niż 150 pni), zarejestrowanych było prawie **77,1 tys.** pni pszczelich. Najwięcej pasiek towarowych było zlokalizowane w województwie warmińsko – mazurskim, lubelskim i wielkopolskim, najmniej w województwie podlaskim, śląskim i łódzkim. Średnia wielkość pasieki towarowej wynosi 263 pnie. Największe znajdowały się w województwie lubuskim (średnio prawie 430 uli), najmniejsze w województwie podlaskim (około 209 pni). Pszczelarze posiadający pasieki towarowe powyżej 150 pniowe, łącznie posiadali około 4,7% ogólnej liczby pni pszczelich w Polsce.

2.1.3. Liczba pszczelarzy

W 2018 r. prowadzeniem pasiek zajmowało się **74 302** pszczelarzy – podmiotów prowadzący działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół. W porównaniu do roku 2017 (68 397 osób) liczba zarejestrowanych pszczelarzy zwiększyła się o 8,6%.

Najwięcej pszczelarzy jest w województwach małopolskim i lubelskim, najmniej w województwie podlaskim. 1 371 pszczelarzy posiadało ponad 80 pni pszczelich. Ponad 51 tys. pszczelarzy prowadziło pasieki liczące do 20 pni.

2.1.4. Liczba pszczelarzy utrzymujących ponad 150 pni pszczelich

W 2018 r. było **293** pszczelarzy utrzymujących pasieki ponad 150 pniowe, co stanowiło 0,52% ogólnej liczby osób. Najwięcej tego typu pasiek znajdowało się w województwie warmińsko-mazurskim (57), a najmniej w województwie podlaskim (5).

2.1.5. Liczba pszczelarzy zrzeszonych w organizacjach pszczelarskich

W 2018 r. organizacje pszczelarskie zrzeszały ponad 47 tys. pszczelarzy, utrzymujących łącznie ponad 1,3 mln pni pszczelich. Pszczelarze zrzeszeni stanowili ponad 63,2% ogólnej liczby pszczelarzy w kraju i posiadali ponad 79,7% ogólnej liczby pni pszczelich.

2.2. Produkcja i sprzedaż miodu

2.2.1. Produkcja miodu

W 2018 r. produkcja miodu wyniosła ponad **22,3** tys. ton. W porównaniu do 2017 r. (prawie **15,2** tys. ton) zbiory miodu były wyjątkowo dobre. Średnia zbiory miodu w pasiekach stacjonarnych (amatorskich) wyniosła 17,4 kg z jednego pnia pszczelego, natomiast w pasiekach wędrownych (towarowych) 29,9 kg.

2.2.2. Ceny miodu i struktura sprzedaży

Wyższa produkcja miodu w 2018 r. nie spowodowała spadku cen w skupie hurtowym. Cena kg miodu wielokwiatowego i rzepakowego w skupie hurtowym wynosiła przeciętnie 12 zł. Cena miodów akacjowych, lipowych i gryczanych w skupie hurtowym wynosiła średnio 17-18 zł/kg. Miody rzadziej produkowane - spadziowy ze spadzi iglastej i wrzosowy - skupowano odpowiednio po 26 i 40 zł/kg.

W ramach sprzedaży-bezpośredniej (od producenta) cena najtańszych miodów rzepakowych wynosiła średnio 23,3 zł/kg, natomiast cena miodów wielokwiatowych wynosiła prawie 25 zł/kg. Spośród odmian letnich, najwięcej należało zapłacić za miód gryczany (30zł/kg). Średnia cena 1 kg miodu wrzosowego w sprzedaży bezpośredniej wynosiła 53,6 zł.

W ramach sprzedaży bezpośredniej i detalicznej wprowadzono na rynek 82% miodu wyprodukowanego w pasiekach. Pozostała jego część została skierowana do punktów skupu.

2.2.3. Koszty produkcji

W zależności od typu pasiek występuje zróżnicowanie kosztów produkcji miodu. Jest to związane ze specyfiką prowadzenia pasiek amatorskich (stacjonarnych) oraz towarowych (wędrownych).

W 2018 r. w pasiekach towarowych koszty ogółem produkcji miodu (stałe i zmienne) wynosiły prawie 340 zł, a w pasiekach amatorskich nieco ponad 271 zł. Koszty stałe w pasiekach amatorskich stanowiły ok. 15,7% ogółu kosztów, a w pasiekach towarowych stanowiły ponad 20,6% kosztów. Spośród kosztów zmiennych (w obu typach pasiek) największe były koszty pracy. W pasiekach amatorskich to koszty zimowego dokarmiania rodzin, a w pasiekach towarowych koszty transportu stanowiły najważniejszą część kosztów zmiennych. W zestawieniu z 2015 r., koszty ogółem utrzymania pasieki wzrosły o 8,4% w przypadku pasiek amatorskich i o 6,9% w przypadku pasiek towarowych.

Tabela. Kalkulacja najważniejszych kosztów produkcji na 1 pień pszczeli w zł. (według cen w 2018 r.)

Wyszczególnienie kosztów		Typ pasiek	
		Amatorskie (stacjonarna)	Towarowa (wędrowna)
Koszty stałe	Amortyzacja uli	35	35
	Amortyzacja sprzętu	8	16
	Amortyzacja pracowni	–	15
	Dzierżawa pasieczysk	–	4
	Suma	43	70
Koszty zmienne	Pokarm	25,5	25,5
	Węza	10	12
	Matki pszczele	20	30
	Leki	15	15
	Transport	15,9	52,1
	Energia elektryczna	10	20
	Praca	126	100,8
	Materiały i inne	7,7	14,3
	Suma	230,1	269,7
Koszty ogółem		273,1	339,7
Koszt produkcji na kg miodu		15,7	11,4

Pomimo, że w przeliczeniu na pień pszczeli koszt utrzymania pasieki towarowej jest wyższy w porównaniu z pasieką amatorską, to w przeliczeniu na jednostkę produktu (1kg miodu) prowadzenie pasieki towarowej jest bardziej opłacalne.

3. Ocena potrzeb sektora pszczelarskiego

3.1. Ocena wyników Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2016/17; 2017/18; 2018/19

Ocenę wyników realizacji Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2016/17; 2017/18; 2018/19 dokonano przede wszystkim na podstawie zestawienia złożonego przez organizacje pszczelarskie zapotrzebowania na środki finansowe oraz realizacji tych wniosków. W 2017 r. zrefundowano koszty kwalifikowalne na łączną kwotę 24,9 mln zł natomiast wnioski organizacji pszczelarskich opiewały na kwotę 42,4 mln zł. Największym zainteresowaniem pszczelarzy była refundacja kosztów zakupu sprzętu pszczelarskiego oraz leków warzobójczych, na którą przeznaczono najwięcej środków.

Podobnie przedstawiała się sytuacja w 2018 r., w którym to zrefundowano koszty kwalifikowalne na łączną kwotę prawie 24,5 mln zł – wnioski pszczelarzy oscylowały w granicach 44,6 mln zł. Podobnie jak w poprzednim roku najwięcej środków przeznaczono na refundację sprzętu pszczelarskiego i walkę z warrozą.

Tabela. Zestawienie złożonego przez organizacje pszczelarskie zapotrzebowania na środki finansowe oraz realizacja tych wniosków w 2017 r. i 2018 r.

Środek wsparcia	Zapotrzebowanie 2017 (tys. PLN)	Wydano 2017 (tys. PLN)	Zapotrzebowanie 2018 (tys. PLN)	Wydano 2018 (tys. PLN)
Pomoc techniczna	19 976	12 314	20 858	12 203
Zwalczanie warrozy	12 451	8 106	13 040	7 664
Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli	1 701	763	2 016	955
Wsparcie zasiedlania uli	7 872	3 618	8 386	3 586
Poprawa jakości produktów, aby skuteczniej pozycjonować produkty na rynku	398	70	316	66
SUMA	42 398	24 872	44 617	24 475

3.2. Analiza struktur produkcji i dystrybucji (w trakcie realizacji, zostanie zaprezentowana na późniejszym etapie uzgodnień)

Szczegółowa analiza struktury pasiek wskazuje na postępujące rozdrobnienie krajowego pszczelarstwa. O ile w 2015 r. pasieki do 20 pni pszczelich stanowiły 67% wszystkich pasiek, to w 2018 r. pasieki do 20 pni stanowiły 69,2%. Najliczniejsze pasieki są w województwie warmińsko-mazurskim liczące średnio 38 pni pszczelich, natomiast najmniej liczne pasieki są w Małopolsce – średnio 17 pni pszczelich. W stosunku do 2015 r., ogólna liczba pszczelarzy wzrosła o 18,7%, natomiast liczba pszczelarzy utrzymujących powyżej 80 pni pszczelich, wzrosła jedynie o 1,1%.

Biorąc pod uwagę średnią produkcję miodu w przeliczeniu na pień pszczeni należy stwierdzić, że w stosunku do 2015 r. koszt wyprodukowania kilograma miodu wzrósł o 19,8% w pasiece amatorskiej i o 25% w pasiece towarowej. Szacując wzrost cen miodów w sprzedaży bezpośredniej średnio o 10%, w stosunku do 2015 r. oraz biorąc pod uwagę fakt, że koszty produkcji miodu wzrosły średnio o 22%, należy stwierdzić, że spadła opłacalność produkcji pasiecznej.

3.3. Wyniki współpracy z reprezentatywnymi organizacjami w dziedzinie pszczelarstwa

Skoncentrowano się na realizacji najważniejszych, z punktu widzenia pszczelarzy środków wsparcia to jest:

a - pomoc techniczna skierowana do pszczelarzy i organizacji pszczelarzy,

b - zwalczanie inwazji pasożytów i chorób pszczół, w szczególności warrozy,

c - racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli,

d - środki mające na celu wsparcie zasiedlania uli,

e - poprawa jakości produktów, aby skuteczniej pozycjonować produkty na rynku.

Zrezygnowano z realizacji następujących środków w ramach nowego programu wsparcia:

a - środki wspierające laboratoria przeprowadzające analizy produktów pszczelich w celu ułatwienia pszczelarzom wprowadzania do obrotu i podnoszenia wartości swoich produktów,

b - współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami w zakresie wdrażania stosowanych programów naukowo-badawczych w dziedzinie pszczelarstwa i produktów pszczelich,

c - monitorowanie rynku.

Na wniosek organizacji pszczelarskich:

- w celu wzmocnienia współpracy pszczelarzy z lekarzami weterynarii, głównie w obszarze zwalczania warrozy, ustanowiono działanie polegające na okresowej refundacji kosztów konsultacji oraz pomocy przy wykonywaniu przeglądów rodzin pszczelich, badań klinicznych rodzin pszczelich oraz stosowaniu produktów leczniczych weterynaryjnych w pasiece;

- zwiększono do 7% poziom refundacji kosztów dodatkowych ponoszonych przez organizacje pszczelarskie, mających bezpośredni związek z realizacją programu pszczelarskiego;

- podniesiono limit refundacji kosztów wyżywienia uczestników szkoleń;

- umożliwiono przeprowadzenie szkoleń innych niż związane z prowadzeniem gospodarki pasiecznej, z zastrzeżeniem, że za takie godziny szkoleniowe nie przysługuje refundacja poniesionych kosztów oraz, że liczba godzin szkoleniowych z zakresu prowadzenia gospodarki pasiecznej nie będzie mniejsza niż 6 w ciągu jednego dnia szkolenia;

- ze względu na ogólnie niewielki koszt analiz miodu wprowadzono 100% refundacji ich kosztów oraz możliwość ich wykonywanie w okresie od 1 sierpnia danego roku do 31 lipca roku następnego;

- w przypadku małych pasiek (do sześciu pni pszczelich), umożliwiono refundację kosztów zakupu matek, odkładów i pakietów pszczelich, do 50% liczby posiadanych rodzin pszczelich bez 20% limitu na refundację odkładów;

- odrzucono działanie polegające na preferencyjnym traktowaniu „młodych pszczelarzy” (wyższy poziom refundacji sprzętu pszczelarskiego i sprzętu służącego do prowadzenia gospodarki wędrowniej);

- ograniczono wsparcie w ramach działania wspieranie gospodarki wędrowniej dla posiadaczy powyżej 150 pni pszczelich, do nie więcej niż 30 tys. zł w okresie funkcjonowania programu;

- odrzucono propozycję umożliwienia wnioskowania o pomoc przez pojedynczych pszczelarzy, posiadających co najmniej 150 pni pszczelich.

4. Opis celów Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2020-2022 w powiązaniu ze środkami wsparcia

Głównym celem Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2020-2022, zwanym dalej „Programem”, jest poprawa ogólnych warunków produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelich, zgodnie z art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz

uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 1308/2013”.

W ramach środka wsparcia pod nazwą *pomoc techniczna skierowana do pszczelarzy i organizacji pszczelarzy*, będą realizowane dwa cele:

- 1) wspieranie szkoleń i konferencji pszczelarskich;
- 2) poprawa wydajności produkcji pasiecznej oraz jakości pozyskiwanych produktów pszczelich.

W ramach środka wsparcia pod nazwą *zwalczanie inwazji pasożytów i chorób pszczół, w szczególności warrozy*, będą realizowane następujące cele:

- 1) wspieranie walki z warrozą poprzez obniżenie kosztów leczenia pszczół, ponoszonych przez pszczelarzy;
- 2) pomoc w diagnozowaniu inwazji pasożytów i chorób pszczół oraz stosowaniu produktów weterynaryjnych w pasiekach.

Celem realizacji środka wsparcia pod nazwą *racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli*, jest poprawa wydajności produkcji pasiecznej poprzez częściową refundację kosztów zakupu sprzętu ułatwiającego przemieszczanie pni pszczelich.

Celem realizacji środka wsparcia pod nazwą *środki mające na celu wsparcie zasiedlania uli*, jest pomoc w odbudowie pogłowia pszczół w Polsce i poprawie jego wartości użytkowej.

Celem realizacji środka wsparcia pod nazwą *poprawa jakości produktów, aby skuteczniej pozycjonować produkty na rynku*, jest upowszechnianie praktyki polegającej na monitorowaniu jakości miodu beneficjenta oraz zachęcanie producentów produktów pszczelich do poszerzania oferty handlowej miodów odmianowych.

5. Szczegółowy opis działań, które będą realizowane w ramach środków wsparcia dotyczących pszczelarstwa wybranych z wykazu zawartego w art. 55 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, w tym szacunkowe koszty i plan finansowania w podziale na lata i na środki

Pomoc finansowa w ramach Programu jest skierowana do sektora produktów pszczelich o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. v rozporządzenia nr 1308/2013. Końcowymi beneficjentami wsparcia są producenci produktów pszczelich posiadający pnie pszczele, wpisani do rejestru, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2018 r. poz. 1967).

Producent produktów pszczelich może być beneficjentem pomocy w ramach Programu wyłącznie w ramach jednej organizacji pszczelarskiej.

Beneficjent, który jest uprawniony do korzystania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ze wsparcia: „Modernizacja gospodarstw rolnych”; „Restrukturyzacja małych gospodarstw”; „Premie dla młodych rolników” oraz „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej” zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 str. 487, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 1305/2013”, może korzystać ze wsparcia w ramach działań 5.1.1.2 i 5.1.3.1 pod warunkiem, że inwestycja nie będzie wspierana w ramach wskazanego wyżej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W ramach Programu przewiduje się refundację poniesionych kosztów netto (bez VAT). O refundację poniesionych kosztów finansowych mogą się ubiegać organizacje pszczelarskie działające w formie:

- 1) związków pszczelarskich;

- 2) stowarzyszeń pszczelarzy;
- 3) zrzeszeń pszczelarzy;
- 4) spółdzielni pszczelarskich;

5) grup producentów rolnych – w zakresie działalności pszczelarskiej, o których mowa w art. 27 rozporządzenia nr 1305/2013, wpisanych do rejestru grup o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1026, z późn. zm.).

W związku z art. 55 rozporządzenia nr 1308/2013 w którym zawarto ustalenie, że Programy opracowuje się w ścisłej współpracy z organizacjami sektora, organizacje pszczelarskie uczestniczące w realizacji Programu, są zobowiązane do przekazywania informacji, które będą podstawą do opracowania analizy sektora pszczelarskiego. Powyższe informacje będą przekazywane w formie wypełnionej ankiety.

W związku z art. 2 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/1368, w którym zawarto, że „rok pszczelarski” oznacza okres 12 kolejnych miesięcy od dnia 1 sierpnia do dnia 31 lipca, wydatki kwalifikujące się do refundacji w danym roku budżetowym, mogą być ponoszone jedynie w trakcie danego roku pszczelarskiego.

5.1. Szczegółowy opis działań w ramach poszczególnych środków wsparcia oraz ich plan finansowania

5.1.1. Nazwa środka wsparcia: Pomoc techniczna skierowana do pszczelarzy i organizacji pszczelarzy

5.1.1.1. Nazwa działania: *wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej.*

5.1.1.1.1. Opis działania

Celem działania jest wspieranie szkoleń i konferencji przede wszystkim z zakresu:

- 1) prowadzenia gospodarki pasiecznej;
- 2) chorób pszczół i ich zwalczania oraz zapobiegania;
- 3) biologii rodziny pszczoły;
- 4) pożytków i produktów pszczelich;
- 5) marketingu i pozycjonowania na rynku produktów;
- 6) ekonomiki gospodarki pasiecznej;
- 7) wędrownej gospodarki pasiecznej.

5.1.1.1.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc polega na refundacji do 100% kosztów kwalifikowalnych.

5.1.1.1.3. Beneficjenci

Pszczelarze, producenci produktów pszczelich.

5.1.1.1.4. Koszty kwalifikowalne i stawki wsparcia

Pomoc jest przyznawana w formie refundacji następujących kosztów kwalifikowalnych.

- 1) Koszty podstawowe – wydatki poniesione na:

- a) materiały szkoleniowe - maksymalnie 20,00 zł/komplet. Maksymalna liczba kompletów wynosi 110% liczby uczestników szkolenia. Refundowany jest tylko koszt składu, druku, powielenia i oprawy materiałów szkoleniowych;
  - b) najem pomieszczeń – maksymalnie 600,00 zł/dzień, pod warunkiem, że szkolenie trwa przynajmniej 6 godzin dziennie;
  - c) wynagrodzenia wykładowców oraz osób prowadzących zajęcia praktyczne w pasiece – maksymalnie 220,00 zł/godzina lekcyjna (45 min). Nie przewiduje się refundacji kosztów z tytułu opracowania materiałów szkoleniowych dla uczestników;
  - d) wyżywienie uczestników szkolenia – maksymalnie 30,00 zł w przeliczeniu na osobę dziennie. Refundowane są koszty wyżywienia tylko w dniach, w których dana osoba bierze udział w szkoleniu lub zajęciach praktycznych.
- 2) Koszty dodatkowe – organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu oraz związanych z tym projektem kosztów robocizny (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji). Do tych kosztów można zaliczyć koszty udokumentowane fakturami bądź rachunkami, maksymalnie do 7% sumy kosztów podstawowych podlegających refundacji.

Refundacji podlegają koszty podane w wartościach netto.

5.1.1.2. Nazwa działania: *wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych.*

5.1.1.2.1. Opis działania

Celem tego działania jest poprawa wydajności produkcji pasiecznej oraz jakości pozyskiwanych produktów pszczelich przez częściową refundację kosztów zakupu nowego sprzętu pszczelarskiego. Planowane działanie powinno przyczynić się do wzmocnienia procesów modernizacyjnych gospodarstw pasiecznych.

5.1.1.2.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc polega na refundacji nie więcej niż 60%, kosztów kwalifikowalnych. Refundacji podlega koszt nabycia nowego sprzętu wykorzystywanego na potrzeby gospodarki pasiecznej.

5.1.1.2.3. Beneficjenci

Producenci produktów pszczelich, umieszczający na rynku te produkty zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (na przykład w ramach sprzedaży bezpośredniej czy rolniczego handlu detalicznego), posiadający co najmniej 10 pni pszczelich.

5.1.1.2.4. Koszty kwalifikowalne, kwoty i stawki wsparcia

Refundacji podlegają koszty podstawowe i dodatkowe podane w wartościach netto. W przypadku zakupu sprzętu pszczelarskiego, faktury/rachunki powinny być wystawione imiennie na końcowych odbiorców pomocy. Pomoc jest przyznawana w formie refundacji następujących kosztów kwalifikowalnych.

- 1) Koszty podstawowe poniesione na zakup:
  - a) miodarek,
  - b) odstojników,
  - c) dekrystalizatorów,
  - d) stołów do odsklepiania plastrów,
  - e) suszarek do suszenia obnóży pyłkowych,

- f) topiarek do wosku,
- g) urządzeń do kremowania miodu,
- h) refraktometrów,
- i) wózków ręcznych do transportu uli,
- j) wialni do pyłku,
- k) uli lub ich elementów.

Każdy sprzęt, którego koszty zakupu podlegały refundacji, musi być trwale oznakowany w sposób umożliwiający jego jednoznaczną identyfikację.

- 2) Koszty dodatkowe – organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu oraz związanych z tym projektem kosztów robocizny (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji). Do tych kosztów można zaliczyć koszty udokumentowane fakturami bądź rachunkami, maksymalnie do 7% sumy kosztów podstawowych podlegających refundacji.

Maksymalna wysokość pomocy przekazanej jednemu producentowi produktów pszczelich w ramach tego działania w okresie jednego sezonu nie może przekroczyć 50 zł w przeliczeniu na jeden posiadany pień pszczeni i nie więcej niż 10 000 zł.

5.1.2. Nazwa środka wsparcia: Zwalczanie inwazji pasożytów i chorób pszczół, w szczególności warrozy

5.1.2.1. Nazwa działania: *wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi weterynaryjnymi*.

5.1.2.1.1. Opis działania

Celem tego działania jest wspieranie walki z warrozą poprzez obniżenie kosztów leczenia pszczół, ponoszonych przez pszczelarzy. W opinii przedstawicieli branży pszczelarskiej, na terytorium Polski nie ma pasieki, która nie byłaby narażona na wystąpienie tej choroby.

5.1.2.1.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc polega na refundacji nie więcej niż 90% kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta.

5.1.2.1.3. Beneficjenci

Producenci produktów pszczelich.

5.1.2.1.4. Koszty kwalifikowalne i wysokość, kwoty i stawki wsparcia

Refundacji podlegają koszty zakupu, podane w wartościach netto. W przypadku zakupu produktów leczniczych weterynaryjnych, faktury/rachunki powinny być wystawione imiennie na końcowych odbiorców pomocy w trakcie danego roku pszczelarskiego (w okresie od 1 sierpnia danego roku do 31 lipca roku następnego). Pomoc jest przyznawana w formie refundacji następujących kosztów kwalifikowalnych.

- zakup produktów leczniczych weterynaryjnych warrozobójczych,
- nabycie środków do walki z warrozą wymienionych w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. *ustanawiającym szczególne zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli* (Dz. Urz. UE L 250 z 18.09.2008, str. 1, z późn. zm.) – w przypadku pasiek, których właściciele posiadają certyfikat produkcji metodami ekologicznymi.

Ilość refundowanych produktów leczniczych weterynaryjnych dla producenta produktów pszczelich powinna być zgodna z zaleceniem lekarza weterynarii.

Refundacja kosztów zakupu produktów leczniczych weterynaryjnych będzie wypłacana, jeżeli obrót lekami odbędzie się zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, oraz jeżeli producent produktów pszczelich zadeklaruje współpracę z konsultantem ds. higieny pasiek, o którym mowa w działaniu 5.1.2.2.

Organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu oraz związanych z tym projektem kosztów robocizny (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji). Do tych kosztów można zaliczyć koszty udokumentowane fakturami bądź rachunkami, maksymalnie do 7% sumy kosztów podstawowych podlegających refundacji.

5.1.2.2. Nazwa działania: *pomoc w diagnozowaniu i zwalczaniu inwazji pasożytów i chorób pszczół.*

5.1.2.2.1. Opis działania

Głównym celem tego działania jest pomoc w diagnozowaniu inwazji pasożytów i chorób pszczół oraz stosowaniu produktów leczniczych weterynaryjnych w pasiekach.

Cel ten będzie realizowany przez udzielanie pomocy przez konsultanta ds. higieny pasiek, przede wszystkim w wykonywaniu przeglądów rodzin pszczelich oraz stosowaniu produktów leczniczych weterynaryjnych w pasiekach. Pomoc będzie udzielana zarówno poprzez konsultacje (w pasiece) jak i praktyczne wykonywanie przeglądów rodzin pszczelich oraz ich leczenie.

Działanie jest kierowane do organizacji pszczelarskich. Za ich pośrednictwem, pszczelarze (członkowie tych organizacji) będą mogli konsultować działania higieniczne w pasiece oraz uzyskać praktyczną pomoc w zakresie przeglądów rodzin pszczelich czy stosowaniu produktów leczniczych weterynaryjnych.

Wykonywane czynności przez konsultanta będą dokumentowane (np. poprzez wypełnianie karty pracy) i formalnie potwierdzane przez pszczelarza.

W ramach tego działania przewidziano refundację kosztów zakupionych przez organizację pszczelarską usług, świadczonych przez lekarza weterynarii lub technika weterynarii, wykonanych z zachowaniem zasad bioasekuracji.

Przewiduje się, że powyższe działanie spowoduje poprawę higieny w pasiekach oraz pozytywnie wpłynie na wykonywanie zabiegów przy zwalczaniu warrozy.

5.1.2.2.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc polega na refundacji do 100% kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta.

5.1.2.2.3. Beneficjenci

Organizacje pszczelarskie działające w formie:

- 1) związków pszczelarskich;
- 2) stowarzyszeń pszczelarzy;
- 3) zrzeszeń pszczelarzy;
- 4) spółdzielni pszczelarskich;
- 5) grup producentów rolnych – w zakresie działalności pszczelarskiej, o których mowa w art. 27 rozporządzenia nr 1305/2013, wpisanych do rejestru grup o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych.

5.1.2.2.4. Koszty kwalifikowalne i wysokość, kwoty i stawki wsparcia

Refundacji podlegają koszty zakupu usług przez beneficjenta działania, zamówionych na rzecz członków tej organizacji w trakcie danego roku pszczelarskiego (w okresie od 1 sierpnia danego roku do 31 lipca roku następnego):

- 1) w zakresie konsultacji i pomocy podczas praktycznego wykonywania: przeglądów rodzin pszczelich oraz stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych – konsultacje muszą być przeprowadzone w pasiece;
- 2) za okres, co najwyżej 7 miesięcy w trakcie trwania danego roku pszczelarskiego. W trakcie tego okresu musi być przeprowadzonych i udokumentowanych co najmniej 10 konsultacji średniomiesięcznie;
- 3) w kwocie nie wyższej niż 1300 zł miesięcznie w przeliczeniu na jednego konsultanta;
- 4) jeżeli w ciągu roku pszczelarskiego konsultacje u danego pszczelarza nie powtórzyły się.

Koszty dodatkowe - organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu oraz związanych z tym projektem kosztów robocizny (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji). Do tych kosztów można zaliczyć koszty udokumentowane fakturami bądź rachunkami, maksymalnie do 7% sumy kosztów podstawowych podlegających refundacji.

5.1.3. Nazwa środka wsparcia: Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli

5.1.3.1. Nazwa działania: *ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrownej.*

5.1.3.1.1. Opis działania

Celem działania jest poprawa wydajności produkcji pasiecznej oraz pozyskiwania miodów odmianowych poprzez częściową refundację kosztów zakupu sprzętu ułatwiającego przemieszczanie pni pszczelich. Planowane działanie powinno przyczynić się do wzrostu zainteresowania wśród pszczelarzy do prowadzenia gospodarki wędrownej.

5.1.3.1.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc polega na refundacji nie więcej niż 60% kosztów kwalifikowalnych.

Refundacji podlegają koszty nabycia nowego sprzętu wykorzystywanego na potrzeby prowadzenia gospodarki wędrownej.

5.1.3.1.3. Beneficjenci

Producenci produktów pszczelich prowadzący wędrowną gospodarkę pasieczną:

- 1) posiadający co najmniej 30 pni pszczelich;
- 2) posiadający co najmniej 150 pni pszczelich.

5.1.3.1.4. Koszty kwalifikowalne i wysokość, kwoty i stawki wsparcia

Refundacji podlegają koszty podane w wartościach netto. W przypadku zakupu sprzętu służącego do prowadzenia gospodarki wędrownej, faktury/rachunki powinny być wystawione imiennie na końcowych odbiorców pomocy.

- 1) Koszty podstawowe – wydatki poniesione na nabycie:
  - a) przyczep (lawet) do przewozu uli – beneficjenci określani w pkt 5.1.3.1.3,
  - b) wag pasiecznych – beneficjenci określani w pkt 5.1.3.1.3,
  - c) urządzeń dźwigowych do załadunku i rozładunku uli – beneficjenci określani w pkt 5.1.3.1.3,

d) ładowarek; mini ładowarek oraz innych wózków samojezdnych do załadunku uli – beneficjenci określani w pkt 5.1.3.1.3. 2).

2) Każdy zrefundowany sprzęt musi być trwale oznakowany w sposób umożliwiający jego jednoznaczną identyfikację; Koszty dodatkowe – organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu oraz związanych z tym projektem kosztów robocizny (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji). Do tych kosztów można zaliczyć koszty udokumentowane fakturami bądź rachunkami, maksymalnie do 7% sumy kosztów podstawowych podlegających refundacji.

Maksymalna wysokość pomocy przekazanej jednemu producentowi produktów pszczelich w okresie trwania Programu, korzystającemu ze wsparcia w ramach pkt 5.1.3.1.4.1) lit. a - c, nie może przekroczyć 50 zł w przeliczeniu na jeden posiadany pień pszczeli i nie więcej niż 10000 zł.

Maksymalna wysokość pomocy przekazanej jednemu producentowi produktów pszczelich w okresie trwania Programu, korzystającemu ze wsparcia w ramach pkt 5.1.3.1.4.1) lit. a - d, nie może przekroczyć 100 zł w przeliczeniu na jeden posiadany pień pszczeli i nie więcej niż 30000 zł.

5.1.4. Nazwa środka wsparcia: Środki mające na celu wsparcie zasiedlania uli

5.1.4.1. Nazwa działania: *pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół.*

5.1.4.1.1. Opis działania

Celem tego działania jest pomoc w odbudowie liczebności pogłowia pszczół w Polsce i poprawie jego wartości użytkowej. Planuje się częściową refundację kosztów zakupu matek pszczelich z pasiek pochodzących z linii hodowlanych będących pod oceną prowadzoną przez podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa. Planuje się również częściową refundację odkładów i pakietów z matkami pszczelimi pochodzącymi z linii hodowlanych pszczół.

5.1.4.1.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc polega na refundacji nie więcej niż 70% kosztów kwalifikowalnych.

5.1.4.1.3. Beneficjenci

Producenci produktów pszczelich.

5.1.4.1.4. Koszty kwalifikowalne, kwoty i stawki wsparcia

Refundacji podlegają koszty podane w wartościach netto. Pomoc jest przyznawana w formie refundacji następujących kosztów kwalifikowalnych:

1) Koszty podstawowe – które składają się z:

- matek pszczelich pochodzących z linii hodowlanych będących pod oceną prowadzoną przez podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa,
- odkładów lub pakietów pszczelich z pasiek hodowlanych, będących pod oceną prowadzoną przez podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa,
- odkładów i pakietów, od producentów którzy uzyskali rekomendację związków lub zrzeszeń pszczelarzy, gwarantujący między innymi, że matki pszczele w pakietach i odkładach pszczelich pochodzą z linii hodowlanych pszczół.

Koszty zakupu pszczół z pasiek:

- a) które przed rozpoczęciem sprzedaży pszczół, w danym roku pszczelarskim, przedstawia zainteresowanym podmiotom uprawnionym oraz KOWR aktualne zaświadczenie weterynaryjne o zdrowotności rodzin pszczelich, wystawione przez lekarza weterynarii wolnej praktyki,

- b) w których nie stwierdzono objawów klinicznych chorób pszczół, w szczególności warrozy, nosemozy, zgnilca amerykańskiego i europejskiego oraz choroby roztoczowej,
- c) w których na potrzeby związane z Programem wyprodukowano nie więcej łącznie niż 3 pakiety lub odkłady, w przeliczeniu na posiadany pień pszczeli.

Producent produktów pszczelich w danym sezonie może otrzymać wsparcie do zakupu matek, pakietów i odkładów pszczelich łącznie, nie więcej niż 50% liczby aktualnie posiadanych przez niego pni pszczelich, w tym nie więcej niż 20% pakietów i odkładów pszczelich – limitu 20% pakietów i odkładów pszczelich nie stosuje się do małych pasiek (do 6 pni pszczelich).

Lista producentów matek, pakietów i odkładów pszczelich z pasiek których zakup pszczół podlega refundacji w danym sezonie, jest publikowana na stronie internetowej i aktualizowana przez KOWR. Lista ta zawiera:

- nazwę i adres producenta,
- datę od której sprzedaż od danego producenta podlega refundacji,

Pomoc jest udzielana na pszczoły pochodzące od producenta zamieszczonego na liście producentów publikowanej przez KOWR od daty wystawienia zaświadczenia przez lekarza weterynarii wolnej praktyki.

- 2) Koszty dodatkowe – organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu oraz związanych z tym projektem kosztów robocizny (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji). Do tych kosztów można zaliczyć koszty udokumentowane fakturami bądź rachunkami, maksymalnie do 7% sumy kosztów podstawowych podlegających refundacji.

5.1.5. Nazwa środka wsparcia: Poprawa jakości produktów, aby skuteczniej pozycjonować produkty na rynku

5.1.5.1. Nazwa działania: *wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacja miodów odmianowych*

5.1.5.1.1. Opis działania

Celem działania jest upowszechnianie praktyki polegającej na monitorowaniu jakości miodu beneficjenta oraz zachęcanie producentów produktów pszczelich do poszerzania oferty handlowej miodów odmianowych. W ramach działania przewiduje się wsparcie dla producentów miodu polegające na częściowej refundacji kosztów wykonania analiz fizyko-chemicznych oraz analizy pyłkowej miodu.

5.1.5.1.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc polega na refundacji do 100% kosztów kwalifikowalnych.

5.1.5.1.3. Beneficjenci

Producenci produktów pszczelich posiadający co najmniej 10 pni pszczelich.

5.1.5.1.4. Koszty kwalifikowalne, kwoty i stawki wsparcia

Pomoc jest przyznawana w formie refundacji następujących kosztów kwalifikowalnych:

- 1) Koszty podstawowe - koszt wykonania analiz fizyko-chemicznych oraz analizy pyłkowej miodu. Refundacji podlegają koszty podane w wartościach netto. Refundacji podlegają koszty analiz miodu wykonane w trakcie danego roku pszczelarskiego (w okresie od 1 sierpnia danego roku do 31 lipca roku następnego).

2) Koszty dodatkowe – organizacje pszczelarskie mogą ubiegać się o refundację udokumentowanych kosztów bezpośrednio związanych z wykonaniem projektu oraz związanych z tym projektem kosztów robocizny (np. księgowości, prac biurowych, nabycia materiałów biurowych, korespondencji, telekomunikacji). Do tych kosztów można zaliczyć koszty udokumentowane fakturami bądź rachunkami, maksymalnie do 7% sumy kosztów podstawowych podlegających refundacji.

5.2. Plan finansowania

Program będzie finansowany z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i budżetu krajowego (po 50%) w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Środki z budżetu unijnego będą refundowane ze środków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, a zatem wydatki te będą prefinansowane ze środków krajowych w ramach wydatków budżetu środków europejskich. Powyższe środki będą uruchamiane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 221) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.).

Struktura środków finansowych niezbędnych do realizacji Programu została przedstawiona w załączniku.

6. Kryteria ustanowione w celu zapewnienia, że nie dochodzi do podwójnego finansowania programów pszczelarskich

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/1366 z dnia 11 maja 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do pomocy w sektorze pszczelarskim (Dz. Urz. UE L 211 z 08.08.2015, str. 3), państwa członkowskie gwarantują, że nie dochodzi do podwójnego finansowania programów pszczelarskich objętych pomocą w sektorze pszczelarskim na podstawie art. 55 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 oraz wsparciem rozwoju obszarów wiejskich zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1305/2013.

Beneficjent, który jest uprawniony do korzystania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ze wsparcia: „Modernizacja gospodarstw rolnych”; „Restrukturyzacja małych gospodarstw”; „Premie dla młodych rolników” oraz „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej” zgodnie z rozporządzeniem nr 1305/2013, może korzystać ze wsparcia w ramach działań 5.1.1.2 i 5.1.3.1 pod warunkiem, że inwestycja nie będzie wspierana w ramach wskazanego wyżej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Poza działaniami zawartymi w ust 5.1.1.2 i 5.1.3.1, Program nie zawiera działań objętych finansowaniem w ramach rozwoju obszarów wiejskich zgodnych z rozporządzeniem nr 1305/2013 w ramach PROW 2014-2020.

7. Wskaźniki skuteczności dotyczące poszczególnych działań

Prognozowane wartości wskaźników odzwierciedlają skalę realizacji poszczególnych działań będących podstawowym miernikiem oceny ich realizacji.

7.1. Działanie: wspieranie podnoszenia poziomu wiedzy pszczelarskiej.

Ocena działania nastąpi w oparciu o wartość wskaźnika liczby osób przeszkolonych.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.	Wartość wskaźnika w 2022 r.
Liczba osób przeszkolonych	osoba	5 500	6 000	6 000

7.2. Działanie: wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych

Ocena działania nastąpi w oparciu o wartość wskaźnika liczby osób która otrzymała wsparcie do zakupu sprzętu pszczelarskiego.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.	Wartość wskaźnika w 2022 r.
Liczba osób która otrzymała wsparcie do zakupu sprzętu pszczelarskiego	osoba	8 000	10 000	11 000

7.3. Działanie: wspieranie walki z warrozą produktami leczniczymi weterynaryjnymi.

Ocena działania nastąpi w oparciu o wartość wskaźnika liczby osób która otrzymała wsparcie do zakupu środków farmakologicznych warrozoobójczych.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.	Wartość wskaźnika w 2022 r.
Liczba osób która otrzymała wsparcie do zakupu środków leczniczych	osoba	35 000	38 000	40 000

7.4. Działanie: pomoc w diagnozowaniu i zwalczaniu inwazji pasożytów i chorób pszczół.

Ocena działania nastąpi w oparciu o wartość wskaźnika liczby konsultantów objętych wsparciem.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.	Wartość wskaźnika w 2022 r.
Liczba konsultantów objętych wsparciem	osoba	100	200	250

7.5. Działanie: ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrowniej.

Ocena działania nastąpi w oparciu o wartość wskaźnika liczby osób która otrzymała wsparcie do zakupu sprzętu ułatwiającego prowadzenie gospodarki wędrowniej.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.	Wartość wskaźnika w 2022 r.
Liczba osób która otrzymała wsparcie do zakupu sprzętu	osoba	350	400	400

7.6. Działanie: pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół.

Ocena działania nastąpi w oparciu o wartość wskaźnika liczby osób która otrzymała wsparcie do zakupu matek, pakietów i odkładów pszczelich.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.	Wartość wskaźnika w 2022 r.
Liczba osób która otrzymała wsparcie do zakupu pszczół	osoba	14 000	15 000	15 000

7.7. Działanie: wspieranie badania jakości handlowej miodu oraz identyfikacja miodów odmianowych

Ocena działania nastąpi w oparciu o wartość wskaźnika liczby wykonanych analiz miodu.

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.	Wartość wskaźnika w 2022 r.
Liczba wykonanych analiza miodu	szt	1 500	1 500	1 500

8. Rozwiązania dotyczące wdrażania programu pszczelarskiego

8.1. Wyznaczenie przez państwo członkowskie punktu kontaktowego odpowiedzialnego za zarządzanie programami pszczelarskimi

Zgodnie z art. 6d ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 2137), w zakresie określonym przepisami Unii Europejskiej minister właściwy do spraw rynków rolnych jest organem właściwym do opracowania i przekazania Komisji Europejskiej, do zatwierdzenia, krajowego programu wsparcia pszczelarstwa.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 7) wyżej wskazanej ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zadania agencji płatniczej w zakresie dotyczącym realizacji wsparcia pszczelarstwa w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, (...) wykonuje, jako zadania delegowane (...), Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Punktem kontaktowym odpowiedzialnym za zarządzanie Programem jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

8.2. Opis procedury kontroli

Realizacji Programu w zakresie zawierania umów i dokonania końcowych rozliczeń dokonuje Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) na podstawie przedstawionych wniosków o płatność oraz dowodów księgowych. Końcowych wypłat refundacji dokonuje ARiMR (agencja płatnicza) na podstawie list zleceń płatności przesłanych przez KOWR. Komórki organizacyjne pionu kontrolnego działające w strukturach terenowych KOWR przeprowadzą kontrole dotyczące działalności podmiotów uprawnionych biorących udział w Programie oraz prowadzonej przez nich księgowości. W celu potwierdzenia prawidłowej realizacji działań określonych w Programie przez poszczególne podmioty uprawnione, przed dokonaniem płatności Wydziały Kontroli na Miejscu Oddziałów Terenowych KOWR przeprowadzają kontrole, potwierdzone raportem kontrolnym.

Kontrole te obejmują kontrole administracyjne i kontrole na miejscu oraz są zgodne z ogólnymi przepisami ustanowionymi w art. 59 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. U. UE L 347 z 20.12.2013, str. 549, z późn. zm.), zwanym dalej rozporządzeniem 1306/2013 i będą polegały na sprawdzeniu, czy warunki przyznania wsparcia są spełnione.

W przypadku kontroli na miejscu będzie kontrolowanych co najmniej 5 % wnioskodawców oraz 1% beneficjentów wybranych losowo wśród kontrolowanych wnioskodawców. Próba będzie dobrana z całej populacji wnioskodawców i będzie się składać z:

- 1) określonej liczby wnioskodawców wybranych losowo w celu otrzymania reprezentatywnego poziomu błęd;
- 2) określonej liczby wnioskodawców wybranych na podstawie analizy ryzyka, która opiera się na poniższych kryteriach:
  - a) kwocie finansowania przyznanej beneficjentom;
  - b) charakterze działań finansowanych w ramach środków dotyczących pszczelarstwa;
  - c) wnioskach z wcześniejszych kontroli na miejscu;
  - d) innych kryteriach określonych przez KOWR i/lub ARiMR.

Podczas sprawdzenia kontrolnego będzie potwierdzane czy:

- 1) działania ujęte w Programie, w szczególności działania dotyczące inwestycji i usług, są właściwie realizowane;
- 2) faktycznie poniesione koszty odpowiadają wnioskowanemu wsparciu finansowemu;

- 3) zadeklarowana liczba pni pszczelich odpowiada stwierdzonej liczbie pni utrzymywanych przez beneficjenta, przy uwzględnieniu dodatkowych danych przedstawionych przez pszczelarza w zakresie jego działalności w ciągu danego roku pszczelarskiego.

8.3. Opis działań, w przypadku nienależnych płatności dla beneficjentów, w tym kar

Odsetki dodawane do kwoty nienależnych płatności odzyskiwanych zgodnie z art. 54 ust. 1, art. 58 ust. 1 lit. e) lub art. 63 ust. 3 rozporządzenia nr 1306/2013 oblicza się zgodnie z art. 27 rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiające zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości (Dz. U. UE L 225 z 28.08.2014, str. 59, z późn. zm.).

W przypadku stwierdzenia nadużycia lub poważnego zaniedbania, za które odpowiedzialni są beneficjenci, oprócz zwrotu nienależnych płatności z odsetkami zgodnie z art. 63 ust. 3 rozporządzenia nr 1306/2013, płacą oni kwotę odpowiadającą różnicy między kwotą pierwotnie wypłaconą a kwotą, do której są uprawnieni.

8.4. Przepisy zapewniające udostępnienie zatwierdzonego Programu do wiadomości publicznej

Zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. *o dostępie do informacji publicznej* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1330, z późn. zm.), zatwierdzony przez Komisję Europejską Program zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej: www.minrol.gov.pl.

8.5. Działania dotyczące współpracy z organizacjami przedstawicielskimi w dziedzinie pszczelarstwa (w trakcie realizacji, zostanie zaprezentowana na późniejszym etapie uzgodnień)

8.6. Opis metody stosowanej do oceny wyników wdrażania środków w ramach programu pszczelarskiego dla sektora

Ocena realizacji Programu nastąpi z wykorzystaniem dwóch elementów.

Pierwszym elementem będzie ocena poszczególnych działań z wykorzystaniem wskaźników o których mowa w ust 7. Prognozowane wartości wskaźników w poszczególnych latach zostaną porównane z wartościami określonymi na podstawie merytorycznych dokumentów związanych z realizacją Programu. Poszczególne zestawienia wskaźników zostaną uzupełnione częścią opisową. W przypadkach istotnych różnic pomiędzy wartością wskaźnika prognozowaną a osiągniętą zamieszczony zostanie komentarz dotyczący źródła takiej sytuacji.

Drugim elementem oceny będzie wielkość wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na poszczególne środki wsparcia. Wykorzystanie budżetu zostanie zestawione z potrzebami na środki finansowe, zgłaszane przez organizacje pszczelarskie.

Opracowano w Departamencie Rynków Rolnych MRiRW

Struktura środków niezbędnych na realizację KPWP (w EURO)

Wyszczególnienie	2020			2021			2022		
	Ogółem	Współfinansowanie UE	Współfinansowanie krajowe	Ogółem	Współfinansowanie UE	Współfinansowanie krajowe	Ogółem	Współfinansowanie UE	Współfinansowanie krajowe
1. Pomoc techniczna skierowana do pszczelarzy i grup pszczelarzy	4 908 000	2 454 000	2 454 000	4 908 000	2 454 000	2 454 000	4 908 000	2 454 000	2 454 000
2. Zwalczanie inwazji pasożytów i chorób pszczoł, w szczególności warrozy	3 068 000	1 534 000	1 534 000	3 568 000	1 784 000	1 784 000	3 568 000	1 784 000	1 784 000
3. Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli	474 000	237 000	237 000	474 000	237 000	237 000	474 000	237 000	237 000
4. Środki mające na celu wsparcie zasiedlania uli	1 974 000	987 000	987 000	1 974 000	987 000	987 000	1 974 000	987 000	987 000
5. Poprawa jakości produktów, aby skuteczniej pozycjonować produkty na rynku	74 000	37 000	37 000	74 000	37 000	37 000	74 000	37 000	37 000
SUMA	10 498 000	5 249 000	5 249 000	10 998 000	5 499 000	5 499 000	10 998 000	5 499 000	5 499 000